

DIFERENCE PSANÉHO JAZYKA A SPOTŘEBNÍ CHOVÁNÍ

- Podoba užívaných znaků písma – abecedy:
 - latinka, cyrilice, azbuka, hůlkové písmo
- Směr psaní a čtení“
 - příklad psané arabštiny případě arabských zemí a tištěné inzerce založené na vizuálním sledu od problému k jeho vyřešení: arabské písmo kde se čte zprava doleva
- Gramatika:
 - Gramatické chyby
 - V marketingové komunikaci
 - V marketingovém výzkumu

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

SLOGANY, TITULKY

- Problém sloganů, titulků:
 - V koncentrovaném soustředěném vyjádření by stručně co nejvýstižněji a poutavě vyjádřit v požadovaném směru to nejpodstatnější o produktu, značce.
- Zásadní požadavek:
 - Sladit jazykové prostředky, marketingové cíle a vnímání spotřebitelů.
- Charakteristiky dobrého sloganu :
Originálnost – lapidárnost – poutavost – srozumitelnost – rytmus – rým -
odpovídající převod

CHARAKTERISTIKY DOBRÉHO SLOGANU I

- Originálnost

- Původnost, slogan by měl být původní.
 - Pokud obsahuje výrazy, slova, se kterými se na spotřebitele obracejí další slogany různých značek, ztrácí na původnosti.
 - Např. celkem nadužívané je ve sloganech slovo „život“.

- Lapidárnost, hutnost

- Slogan by měl obsahovat jen to nejnútnejší.
 - Např. slogan: „Prostě se Vám snažíme usnadnit život“ je poměrně rozvleklý. A což slogan „Běželi jsme vedle sebe, někteří se chytli za ruce“?
 - Na druhou stranu slogan: „Oskar. Pro každého. Každý den.“

- Poutavost

- Slogan jako podnět, měl by upoutat pozornost.
 - Poutavé jsou často slogany, které obsahují např. vtipnou slovní hříčku,
 - nápaditost typu v českém reklamním světě již proslulých sloganů „Spak má šmak“, „Chip chip hurá“.
 - Slogan může být poutavý díky neobvyklosti.
 - Jameson. „Nač ten spěch“

VOLBA SLOGANU

- Kompromis:
 - Aby slogan splňoval v plné míře všechny uvedené požadavky, je téměř nedosažitelné.
- Prověření uvedenými požadavky.
- Zásadní význam: obsahové sladění sloganu, headlinu se záměry o umístění (positioning) produktu, značky.
- Účinnost sloganu – měření.
 - vybavení
 - zapamatování
 - spojení se značkou

KTERÉ SLOGANY BYLY ÚSPĚŠNÉ?

<u>slogan</u>	<u>znalost</u>
1 „Banka pro život“	...
2 „Jedte dál s IPB“	...
3 „Jak si kdo ustele, tak si lehne“	...
4 „Ostře sledované úspory“	...
5 „Dokonalý tvar, dokonalé osvěžení“	...
6 „Co dodat“	...
7 „Tak chutná Amerika“	...
8 „ nic jiného“	...
9 „Auta s rytmem života“	...
10 „Vaše osobní pýcha“	...

JAZYKOVÉ VÝPŮJČKY

- Daný jazyk nemá vlastní odpovídající výrazy pro dané kulturní jevy
 - zejména některé inovace, vlastnosti, rysy produktů apod.
- Nezbytnost převzít termín z jiného jazyka, který pro jev výraz má, „vypůjčit si“
- Souvislosti se Sapir - Whorfovou hypotézou
- Jazykové adaptace a mutace
- Výpůjčky a česká marketingová terminologie
- Postoje spotřebitelů k výpůjčkám

DODATEK K JAZYKOVÝM VÝPŮJČKÁM

- ad jazykové výpůjčky:
 - počítačový slovník.... internet ... komunikace (mobil)
 - vliv mezinárodního prostředí velkých firem
 - „čengličtina“
- navíc novotvary – nová slova → jazyk reklam : čokokousky
- názor odborníků

JAZYKOVÉ ZKRATKY

- Mohou mít zřetelný dopad do spotřebního chování
- Vazba na dané kulturní prostředí
- Zkratky, formované firmou.
 - Zkratky v názvu firmy, společnosti
 - Problém při identifikaci výrobce
 - Zavedené
 - Nezavedené
- Zkratky v názvech produktů, ve značkových jménech
 - Bez verbálního jména
 - S verbálním jménem
 - Srozumitelnost versus pozornost
- V označování vlastností produktů
 - Návody
 - Katalogy
 - Marketingová komunikace
 - Srozumitelnost
- Dopady na spotřební chování
- Zkratky spotřebitelů

FONETIKA

- Fonetické vyznění psaného výrazu
- Jak daný výraz spotřebitelé čtou
- Jak daný výraz spotřebitelé vyslovují
- Jak vyslovený výraz spotřebitelé vnímají
- Jak vyslovený výraz spotřebitelé chápou, vykládají
- Dopad na asociace
- Příklad značkového jména Tchibo při vstupu na český trh
 - Čtení a výslovnost: především „tchibo“, pak „čibo“, někdy také jako šibo“.
 - Asociace „tchibo“, „čibo“ - příznivé: francouzská kavárna, oáza
 - Asociace „šibo“ ...?

KULTURNÍ OKOLNOSTI VÝBĚRU ZNAČKOVÉHO JMÉNA

- Globální měřítko
 - Použitelnost i v kulturních prostředích, která leží mimo současný strategický záměr.
- Vyslovitelnost
 - Vyslovitelnost některých hlásek v jiných kulturách (ř apod., česká diakritika).
 - Nicméně, nejde jen o zahraniční spotřebitele - v případě českých spotřebitelů nakupení souhlásek a horší vyslovitelnost.
- Významy a asociace
 - Jaké představy značkové jméno evokuje.
 - Jaké asociuje.

KULTURNÍ OKOLNOSTI VÝBĚRU ZNAČKOVÉHO JMÉNA

- Rysy produktu, kategorie
 - Souznění alespoň s některým rysem produktu
 - racionální souznění
 - Gestalt souznění
 - souznění v kategorizaci vnímání
 - fonetické souznění - příklad Quinto– diftoning - oblasti
- Značková jména konkurence
 - strategie diferenciacce od značkových jmen konkurence
 - strategie napodobenin (lookalikes)
- Další podmínky
 - souvislosti v rámci výrobkového mixu,
 - návaznosti v rámci výrobkové řady, její prodlužování
 - snadnost zapamatování

NEVERBÁLNÍ KOMUNIKACE

- Zde kulturně podmíněná jakákoliv osobní komunikace, která není založena na obsahovém významu slov.
- Prvky:
 - pohyby a držení těla – např. úklony
 - gesta rukou – ilustrátory, adaptéry, indikátory a symbolická gesta
 - pohyby hlavou – např. přitakání
 - mimika tváře – živost výrazu
 - řeč očí – do jaké míry se připouští v daném kulturním prostředí pohled z očí do očí
 - vnímání prostoru a jeho 4 zóny (intimní, soukromá, společenská, veřejná) – další oblast, do které svým pohledem významně vstoupil E. T. Hall (1966)
 - zabarvení hlasu, intonace
 - fyzický kontakt – objímání, podávání rukou

KULTURNĚ PODMÍNĚNÉ ZNAKŮM NEVERBÁLNÍ KOMUNIKACE – TĚLESNÉ SIGNÁLY

Tělesný signál	Význam
<i>Držení hlavy</i>	
Zakloněná, pohled svrchu	Pohrdání, nepřátelství
Předkloněná	Útočnost
Obě ruce založené za hlavou (muži)	Sebeuspokojení
Obě ruce založené za hlavou (ženy)	Výzva k flirtu
<i>Vlasy</i>	
Projíždění vlasů (muži)	Nelibost
Uhlazování účesu (ženy)	Samolibost
Opakované navíjení kadeře na prst (ženy)	Pochyby, zamyšlení
<i>Nos</i>	
Uchopení špičky nosu prsty	Rozpaky
Uchopení celého nosu	Zlost
Uchopení kořene nosu prsty	Zmatek

VÝZNAM NEVERBÁLNÍ KOMUNIKACE VE SPOTŘEBNÍM MARKETINGU

- Neverbální komunikace přenáší údajně neuvěřitelné množství informací.
- Některé prameny uvádějí, že až 90% osobní komunikace je založeno na její neverbální složce. Ve světle dalších dat a kontextu třeba takový údaj výrazně relativizovat.
- Nicméně: kdy konkrétně je znalost neverbální komunikace ve spotřebním marketingu a jeho pohledu na spotřebitele podstatná?
- Odpověď:
 - Při zapojení osobního prodeje, přímého prodeje.
 - Při využití symbolických gest v marketingové komunikaci.
 - Při analýze videozáznamů skupinových rozhovorů (focus groups).

FACIAL CODING

- = FMA (Facial Movement Analysis) - Facial Action Coding System (FACS) (Ekman, Friesen, & Hager, J.C. 2002)
- Šest základních emočních reakcí v mimice:
 - radost,
 - smutek,
 - překvapení,
 - strach,
 - zlost,
 - nechut'
- Software FaceReader: zachycuje všechny odchylky od neutrálního výrazu ve 4D síti.
- Televizní či internetová reklama; dodatečná analýza mimiky z uložených fotografií.
- Bývá řazeno do Neuromarketingu.

NEUROMARKETING

= biometrická měření fyziologických projevů spotřebitelů (jejich reakcí na marketingové podněty)

- Facial Coding (FMA)
- EEG (měření bioelektrické aktivity mozku)
- MRI (magnetická rezonance mozku)
- Oční kamery
- Psychogalvanator
- ... a další

„+“ a „-“ Neuromarketingu

KULTURNÍ SYMBOLY V MARKETINGU

- Symbol ~ cokoliv, co znamená (i) něco jiného
- Symbol ~ kulturní prvek, který umožňuje přiřazení významu určitému znaku nikoliv na základě ilustrace či indexu, ale na základě symbolického vztahu (Peirce, 1991)
- Využití symbolu pro zdůraznění některých rysů, vlastností produktu, značky, společnosti
- Výrobková symbolika - produkt sám o sobě symbolem něčeho dalšího

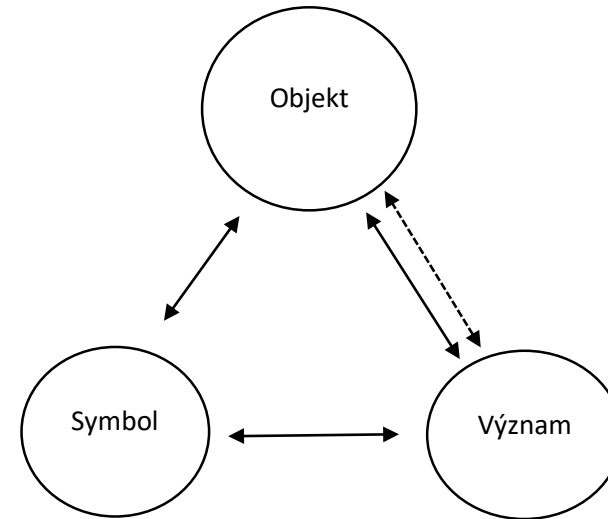
SYMBOL ZDŮRAZŇUJE RYSY PRODUKTU

- Sémiotická analýza = analýzu vztahu mezi objektem, významem a symbolem

- Trojúhelník sémiotické analýzy:

- Příklad:

- Objekt: ČSOB
- Význam: diskrétnost
- Symbol: egyptská sfinga

(Solomon, 1992)

- Pro marketing zásadní význam: soulad mezi vrcholy trojúhelníku sémiotické analýzy

PROBLÉMY SE SYMBOLY I

- Nepochopení: nepochopení výskytu symbolu v komunikačním sdělení vůbec.
- Jiný význam: symbolu spotřebitelé přiřkládají podstatně odlišný význam, než zamýšlený.
 - Symbolické významy
 - fauna
 - slon suverenita - pevnost - síla - ostych
 -? tvořivá síla - intuice - volnost - radost ze života
 -? věrnost - pečlivost - ohleduplnost - štěstí
 - flóra
 - Tulipán dokonalost - harmonie - otevřenost - rozhodnost
 -? ctnost - krása - skromnost - prozíravost
 - drahokamy
 - rubín důstojnost - moc - nezranitelnost – regenerace
 - Ambivalentní symbolika

PROBLÉMY SE SYMBOLY II

- Nepochopení
 - Spotřebitelům není jasné zapojení daného symbolu vůbec.
- Jiný význam
 - Spotřebitelé si vyloží význam symbolu v jiném než zamýšleném směru.
- Záměna ikony za symbol:
 - Ilustraci (znakové přiřazení ikona) si spotřebitelé si vyloží symbolicky.
- Záměna symbolu za ikonu:
 - Záměrnou symboliku spotřebitelé vnímají a interpretují jako ikonu, ilustraci.
- Kontextový konflikt:
 - Narušení vztahu mezi symbolem, významem a dalšími prvky sdělení.

PROBLÉMY SE SYMBOLY III

- **Upíří efekt:**
 - Inzerovaný produkt je ve vnímání spotřebitele překryt zobrazeným symbolem.
 - Nejčastěji, je-li jako symbol zapojen pro svou výrobkovou symboliku jiný produkt.
 - Jde o problém, který má širší platnost.
- **Diferencovanost:**
 - Zapojení stejného symbolu v různých sděleních různých značek.
- **Zpracování:**
 - Vliv provedení, ztvárnění, formy s jakými je symbol předložen.
 - Jde i o audio symboly.
 - Možná symbolika v podnětech dalších smyslů.
 - Vliv zpracování narušuje jednoznačnost spojení symbolu s významem sémiotické analýzy.
 - Citlivost symbolu vloženého do loga.

SYMBOLICKÉ VYJADŘOVÁNÍ

- Nejen symbol sám o sobě
 - symbolický kontext vůbec
- Symbolika aktivit.
 - symbolika vybraných sportovních aktivit
 - symbolika vybraných uměleckých aktivit
 - symbolika profesních aktivit
- Symbolika času (dostatek, nedostatek)
- Symbolický tón sdělení
 - metafory
 - poetika
 - imageové spoty

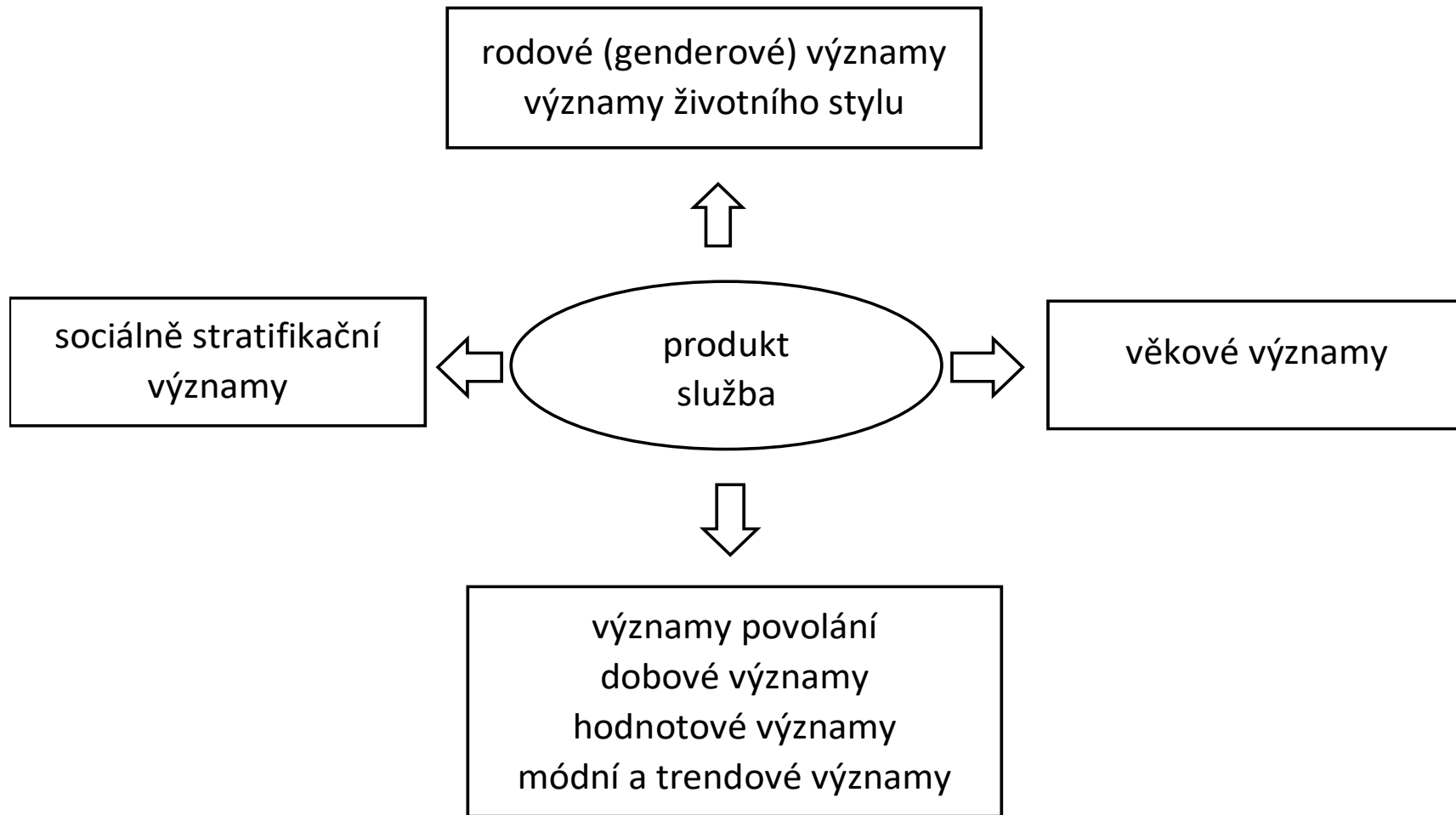
VÝROBKOVÁ SYMBOLIKA.

- Schopnost produkt, značku symbolizovat určitý význam
- Symbolika oděvů

<i>symbolický význam</i>	<i>funkce</i>	<i>příklad</i>
sexuální konzervativnost	kamufláž, skryt tělo, vady	róby
sexuální vyjádření	naznačit, přilákat, odkrýt tělo	těsné oblečení
láska krásy	estetická – „zkrásnění“	šperky
láska rodiny, prožitku	suvenýry – vzpomínka	náramek, talisman
emblematický (označení)	příslušnost ke skupině sociální status	T-trička drahé šperky

(Holman, 1981)

MOŽNÁ ORIENTACE SYMBOLIKY VÝROBKŮ

(McCracken, 2005)

SOCIÁLNÍ VÝROBKOVÁ SYMBOLIKA

Výrobky jako prostředek přiřazení k určitému sociálnímu prostředí.

- Stratifikační - vertikální sociální výrobová symboliku = přiřazení k určité sociální třídě.
- Identifikační –horizontální výrobová symbolika – přiřazení k určité referenční skupině.
- Symbolika dospělosti- přiřazení k sociální kategorii dospělých:
 - Užívání některých produktů posouvá spotřebitele z dětského či dospívajícího věku mezi dospělé.
- Atraktivnost – produkt, značka mají symbolicky lákat druhé pohlaví resp. získávat sexuální obdiv.

DALŠÍ SMĚRY VÝROBKOVÉ SYMBOLIKY

- Užitek
 - Produkt, značka díky svým vlastnostem může symbolizovat určitý přínos.
- Konvence
 - Kategorie produktu dosáhla konvenční formalizace.
 - Slovník výrobkové symboliky?
- Vyjádření kultury
 - Některé produkty, jsou tak silně spojeny s kulturním prostředím, ve kterém vznikly, až se stávají jeho emblémem, jeho symbolem.
- Rituální artefakty
 - Výrobky získávají na svém symbolické významu díky jejich přítomnosti při průběhu určitého rituálu.
- Sakrální spotřeba
 - Některé (konkrétní) produkty získávají na svém symbolickém významu díky spojení s kulturním mýtem.

PODVĚDOMÝ VÝROBKOVÝ SYMBOLISMUS

<i>Motiv</i>	<i>Výrobový symbol</i>
• síla	• velké snídaně, elektrické vlaky
• kamarádství	• zmrzlina
• láska	• hračky, cukr, med
• přijetí	• mýdlo, výrobky krásy
• sociální status	• skotská, koberce
• purismus, morální čistota	• bílý chléb, bavlna, koupel
• individualita	• cizí auta, vodka, parfém, cigaretový náustek
• ženskost	• panenky, dorty, hedvábí, čaj, domácí dekorace
• mužnost	• káva, těžké boty, holení břitvou

SPECIFIKA KUPNÍHO ROZHODOVACÍHO PROCESU U PRODUKTŮ SE SYMBOLICKÝM VÝZNAMEM

- Větší váha emočních faktorů, kritérií
- Nákup spíše pro symbolický význam než pro funkční hodnotu
 - Výrobek je kupován spíše pro jeho symboliku než užitkovou hodnotu.
- Větší význam sebepojetí (selfconcept).
 - Rozšířené já.
- Větší význam sociálních faktorů.
 - Do souboru využitých kritérií vstoupí takové polohy, jako: kdo užívá daný výrobek, značku, kdo ji chválí.
- Větší význam estetických prvků.
 - Zvýrazní se estetické působení, dojmy, podněty, pocity.
- Menší podíl racionálního rozhodování.
 - V daleko menší míře se vyskytne explicitní - přímé vyjádření užitků.

RITUÁLY (OBŘADNÁ SPOTŘEBA)

- Sled úkonů, který se v čase opakuje a který má symbolický význam.
- Obřadnost (rituálnost) průběh mu dodává symbolický ráz.
- Rituál poskytuje silnější prožitek takové aktivity.
- V základní rovině se rozlišují
 - rituály kolektivní
 - národní
 - subkulturní
 - skupinové
 - rituály individuální
- V marketingu sledujeme, jak se do průběhu rituálu zapojují spotřební produkty.

CHARAKTERISTIKY KOLEKTIVNÍCH RITUÁLŮ

- Sbližují zúčastněné
 - Společné prožívání posiluje uspokojení sociálních potřeb, socializační kokon.
- Probíhají podle scénáře a pravidel
 - Mají časovou osu po sobě následujících aktivit (sekvenci).
 - I nastavení aktivit paralelních.
 - Obsahují rozložení rolí účastníků rituálu.
 - Obsahují požadavky na fyzické zázemí – kulturní artefakty (mj. spotřební produkty).
 - I nehmotné doprovodné zázemí (služby, spotřební nehmotné produkty).
- Někdy odborný žargon
 - Mají svou odbornou terminologii.
 - Vliv jazykového kontextu.
- Kolektivní emoce
 - Nesou s sebou výraznější emotivní efekty.
- Typické projevy
 - Symbolický význam specifických úkonů jako součásti rituálu.

DRUHY KOLEKTIVNÍCH RITUÁLŮ I

- Oslavné rituály
 - zdůraznit úspěch
 - zdůraznit čas, zejména svátek – „svátkové rituály“
 - kulturní difúze svátkových rituálů
- Rituály nebezpečí
 - zdůraznění nutnosti ochrany
 - Zřetelně se týkají mj. pojišťoven a pojištění.
- Rituály přechodu.
 - Obřadně propojují přechod mezi různými fázemi životního cyklu spotřebitele a pomáhají udržovat kontinuitu průběhu života.

Které z následujících událostí(sl.%)	jste prožili v posledních 12 měsících?	očekáváte, že prožijete v následujících 12 měsících?
dokončení školy	3,0	3,5
započetí studia university	1,4	2,5
nástup do prvního zaměstnání	2,4	2,2
změna zaměstnání	8,0	4,8
odchod ze zaměstnání	5,5	2,9
odstěhování se od rodičů	2,7	2,4
sestěhování se s partnerem	3,2	2,8
přestěhování do zahraničí za prací	0,7	1,3
uzavření manželství	1,5	2,2
koupě prvního bytu	1,3	1,3
koupě prvního domu	1,0	1,7
prodej nebo změna domu/bytu	2,8	2,9
významné vylepšení/úpravy domova	8,3	8,2
narození prvního dítěte	1,7	1,8
narození druhého nebo dalšího dítěte	1,7	1,5
začátek studia dítěte na univerzitě	1,0	1,2
svatba dítěte	1,1	1,5
narození vnoučete	3,4	3,4
splacení hypotéky	2,0	2,5
odchod do důchodu	2,5	1,4

MMI-TGI ČR 2015 1. - 4. kvartál SPOJENÁ (05.01.2015 - 13.12.2015)

DRUHY KOLEKTIVNÍCH RITUÁLŮ II

- Trestající rituály.
 - Smyslem trestajících rituálů je:
 - Omezit nevhodné (z hlediska hodnotové orientace daného kulturního prostředí) chování.
 - Obřadně potrestat nežádoucí jednání.
 - Jejich relevance.
 - Z hlediska spotřebního marketingu:
 - trestání nežádoucích spotřebních jednání,
 - postih za užívání určitých spotřebních produktů (užívání produktu důvodem trestu),
 - trestu za užívání nepopulárního produktu, služby (užívání produktu součástí trestu).
- Rituály úcty
 - Obdarovávací rituály (gift giving rituals)
 - Spotřební produkt jako dar
 - Scénář: volba- balení – předání - reciproční norma

INDIVIDUÁLNÍ RITUÁLY

- Osobní obřady, které prožívá spotřebitel sám.
- Marketingový význam: řada spotřebitelů má obdobné osobní rituály.
- Upravovací rituály.
 - rituály spojené s přípravou na vnější svět
 - ranní rituály
 - rituály spojené s očištěním od něj.
 - rituály návratu domů
- Rituály uklízení
- Rituály volného času
 - Kulturní
 - Sportovní
 -

SPOTŘEBNÍ RITUÁLY

- Jádrem spotřebních rituálů: užívání vlastního spotřebního produktu.
- Obřadné užití / užívání zvyšuje prožitek / požitek z něj.
 - Nejen emotivní.
- Spotřební rituály mohou být jak společenské, tak individuální.
- Zahrnují:
 - Rituály přípravy produktu k užívání
 - Rituály vlastního užití / užívání
- Nákupní rituály
 - Obřadnost méně evidentní.
 - Nicméně rituální (symbolicky zabarvený) průběh naplňují.

JEŠTĚ K MARKETINGOVÝM REFLEXÍM RITUÁLŮ

- Zapojení do segmentace podle příležitosti:
 - Příležitost užívání produktu v souvislosti s určitým rituálem.
 - Ambivalence : dominance užívání produktu v daném kulturním prostředí jen při rituálu (např. svátkové rituály) → marketingová příležitost rozšíření i za hranice rituálu.
- Aktivní zapojení značky do rituálu
 - Do formování rituálu vstoupí značka.
 - Poskytne spotřebitelům zázemí pro konání rituálu.
 - Poskytne rituální artefakty.
- Firemní rituály:
 - Společnost sama iniciuje obřadnou spotřebu.
 - Firemní svátky
 - interní marketing
 - zapojením event marketingu
 - Společnost sama vytvoří, rozvine a šíří určité obřadné jednání.
 - rituály přípravy rituály
 - způsobu užití

KULTURNÍ MÝTY

- = Symbolické příběhy vyjadřující hodnoty a ideály daného kulturního prostředí. (Solomon et al, 2010)
- Moderní mýty např. příběhy dobré rodiny, mýty čisté přírody, mýty sociálního státu, škodlivosti konzumu.
- Podnikatelské mýty, příběhy.
- Možné úrovně: celosvětová - nadnárodní – národní- subkulturní – skupinová – úroveň rodiny.
- Struktura mýtů
 - dobro / zlo
 - pohyb děje
 - rozložení rolí

KULTURNÍ MÝTY

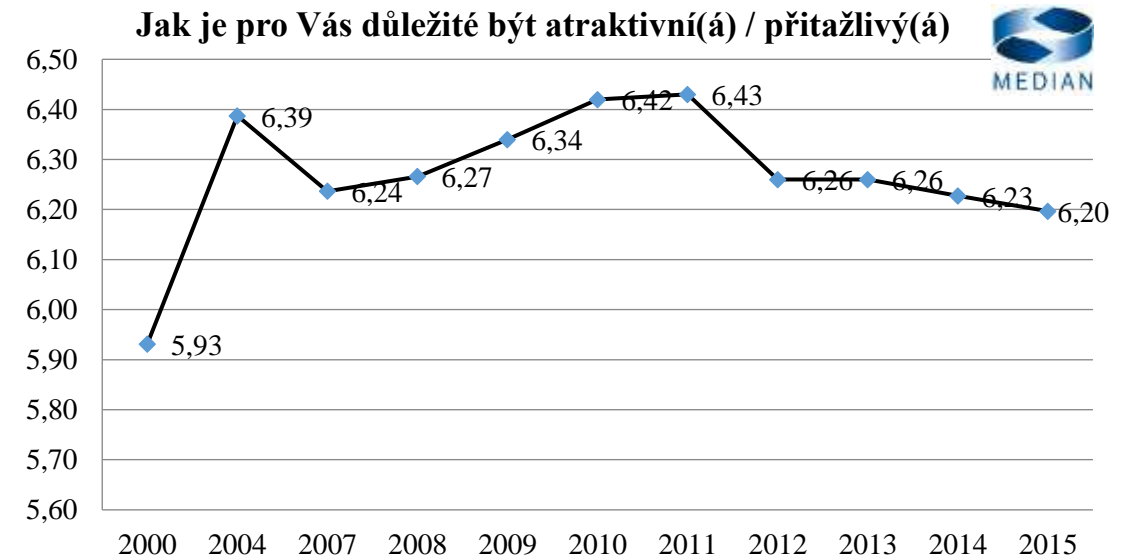
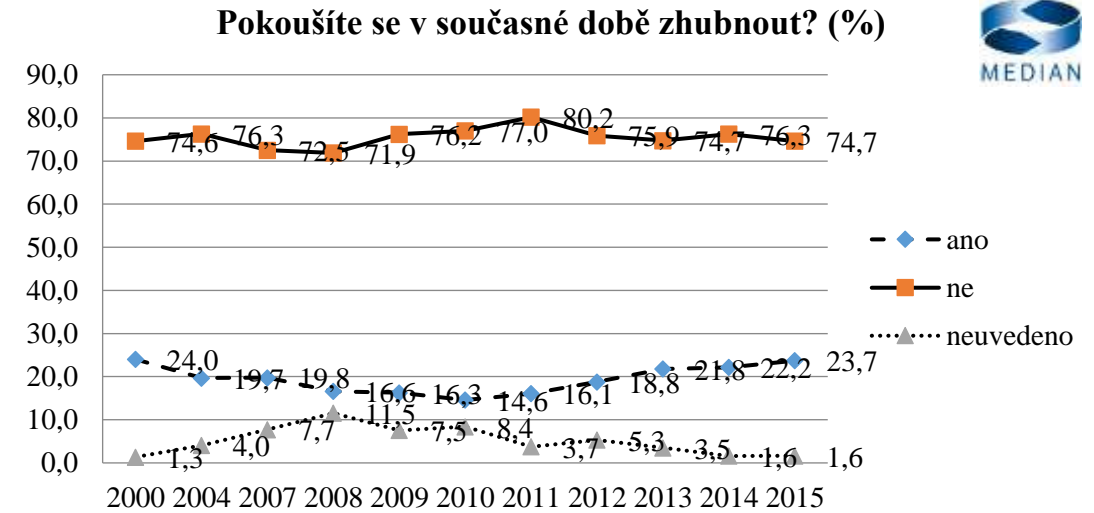
- Vypravěči mýtů
 - Šíření mýtů - Nejvýznamněji médii
 - transmedia storytelling
- Mýtické produkty
 - podstatou produktu je sám - jádro v konceptu totálním výrobku
 - zábavní průmysl, TV pořady, filmový průmysl, vydavatelství (např. žánr fantasy či formát comics), počítačové hry
- Příběhy značek – odnož podnikatelských mýtů
 - Příběhy značky s významem tradice s rezonancí v generačním přenosu.
 - Příběhy značek spojené s mýtem úspěchu – příběh značky Apple, Dell, Microsoft, Red Bull.
 - Ale i příběhy neúspěchu.
- Mýty, příběhy v reklamě a marketingové komunikaci

SAKRÁLNÍ SPOTŘEBA

- =Spotřební chování vůči předmětům, které jsou určitým způsobem spojeny s mýtem, příběhem.
- Díky tomuto spojení se z běžných spotřebních produktů stávají předměty něčím mimořádné, vzácné.
- Domény sakrální spotřeby
 - Vzácná místa
 - historicky významná,
 - místa dovolených
 - domov (home sweet home)
 - místa spojená s celebritami
 - Posvátní (mimořádní) lidé a jejich příběhy
 - Určité předměty získají na svém významu, díky tomu, že je užívaly osobnosti.
 - Z hlediska image značky taková propojení získávají na svém významu i jen díky mediálnímu zprostředkování.
 - Posvátné, mimořádné události:
 - události na úrovni celé kultury, subkulturou, na úrovni primárních skupin, rodinné události,
- Sakralizace
- Desakralizace

BODY IMAGE“ – KULTURNĚ PODMÍNĚNÉ PŘEDSTAVY O TĚLE

- Širší a užší pojetí body image
- Složky BI
- Hmotnost
 - normální hmotnost
 - Podváha – obezita
 - Body mass index
 - Body volume index
 - Hmotnost a atraktivita vzhledu
 - Kampaně za skutečnou krásu

DALŠÍ SLOŽKY BODY IMAGE

- **Tvary**

- tvar postavy - výška, typ postavy, délka končetin, štíhlost prstů, tvarování proporcí
- tvary tváře a jejích prvků (čelo, rty, lícní kosti) apod.

- **Rysy**

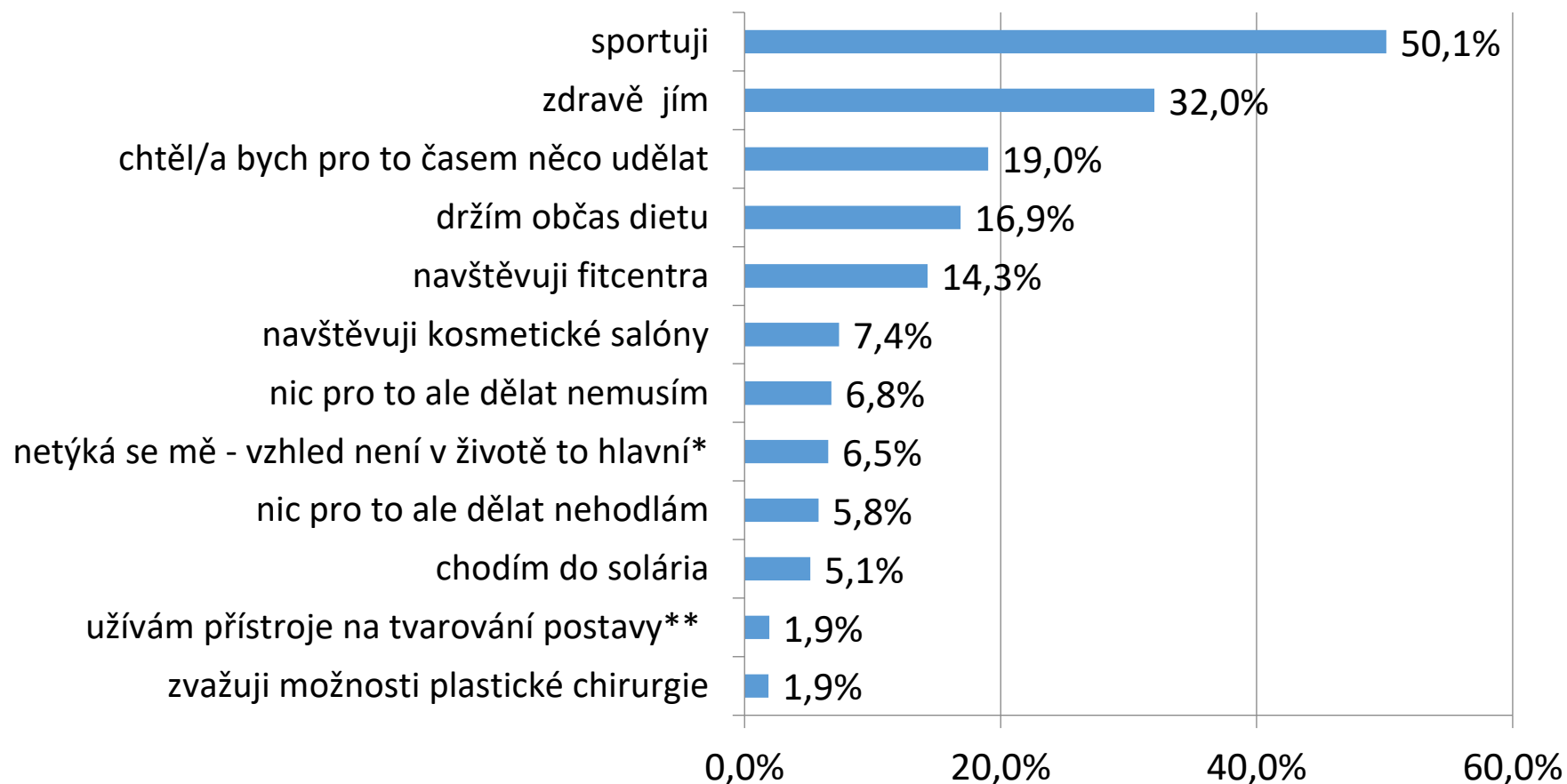
- barva vlasů, barva, pleti, barva očí
- kvalita vlasů, kvalita pleti

- **Zdobení těla**

- významnější zásahy do fyzické podoby těla
- tetování, propichování
- do určité míry i vyhlazování pleti u žen a holení u mužů jinde než na tváři
- na předělu mezi užším a širším chápání obsahu BI

PROJEVY SPOTŘEBNÍHO CHOVÁNÍ PODMÍNĚNÉ VZTAHEM K BODY IMAGE

„Chci dobře vypadat, proto:“

SMĚRY SPOTŘEBNÍHO CHOVÁNÍ VE VZTAHU K BI

Faktorová analýza

- Postižení rámcových dimenzí spotřební projevů vůči vůči vzhledu těla
- Extrakce čtyř hlavních faktorů:
 - I. faktor - aktivní péče o BI: sportování, zdravá strava, fitcentra
 - II. faktor – pasivní péče o BI: možnosti plastické chirurgie kosmetické salóny solária
 - III. faktor - nepodstatný vzhled: na vzhledu v životě nezáleží
 - IV. faktor - spokojenost s BI: nemusím pro to dělat nic

IDEÁL KRÁSY: MUŽSKÉ TYPY (SHLUKY) PREFEROVANÉ BI

Typ BI	charakteristika	velikost
M I	husté, krátké vlasy tmavě hnědé barvy, modré oči a světlá pleť, krátké vousy - strniště, vypracovaná, svalnatá postava, 30 a 40 let	35,4%
M II	postava štíhlá a hubená. rovné blond vlasy. krátké i delší, často rozevláté, pleť světlá , vždy oholený, 20 až 30 let	20,8%
M III	normální postava, hnědé nebo zelené oči, hnědé nebo prošedivělé vlasy, často i bez vlasů, světlá pleť, knír a bradku, i starší 50 ti let	26,4%
M IV	vysoká, silná, mohutná postava, černé oči a husté, zvlněné či kudrnaté tmavé vlasy, pleť snědá až tmavá, často krátké vousy, 30 až 40 let	17,4%

IDEÁL KRÁSY: ŽENSKÉ TYPY (SHLUKY) PREFEROVANÉ BI

Typ BI	charakteristika	velikost
Z I	štíhlá či hubená postava, středně dlouhé rovné blond vlasy, světlá pleť, modré oči. 30 až 40 let	30,0%
Z II	snědý typ ženy, hnědé oči a dlouhé, husté, vlnité až kudrnaté vlasy tmavě hnědé barvy, sportovní a sexy postava do 30 let	8,3%
Z III	štíhlá postava i s výraznějšími proporcemi, blond vlasy, dlouhé a vlnité, světlá pleť, modré nebo šedé oči. 30 a 40 let	46,6%
Z IV	ženská postava, krátké, nebo středně dlouhé vlasy a černé nebo zelené oči, barva vlasů světle hnědá, někdy prošedivělá, pleť světlá, častěji než u ostatních pozorovány vrásky, i nad 50 let	15,0%

ODCHYLKY VE SPOTŘEBNÍCH SKLONECH PODLE RŮZNÝCH IDEÁLŮ MUŽSKÉHO BI

afinity	MI	MII	MIII	MIV
sportuji	1,09	0,84	1,03	1,15
zdravě jím	1,15	0,86	0,98	1,01
navštěvuji fitcentra	1,17	0,89	1,12	0,85
zvažuji možnosti plastické chirurgie	0,83	0,84	1,54	0,67
držím občas dietu	1,05	0,78	1,05	1,24
navštěvuji kosmetické salóny	0,96	0,97	1,11	1,15
chodím do solária	1,25	0,70	0,85	1,21
nic pro to ale dělat nemusím	0,87	1,14	1,08	0,78
nic pro to ale dělat nehodlám	0,91	1,14	0,80	0,76
nic pro to ale dělat nemusím	0,83	1,05	1,02	1,14
vzhled není v životě to hlavní	1,10	1,44	0,82	0,38

Odchyly ve spotřebních sklonech podle různých ideálů ženské krásy

	ZI	ZII	e	ZIV
sportuji	0,83	1,13	0,97	0,94
zdravě jím	1,13	0,97	0,94	1,06
navštěvuji fitcentra	1,07	1,11	1,10	0,57
zvažuji možnosti plastické chirurgie	1,68	0,00	1,08	0,75
držím občas dietu	1,04	1,27	1,03	0,67
navštěvuji kosmetické salóny	1,11	0,77	0,96	1,20
chodím do solária	1,14	1,49	1,23	0,10
nic pro to ale dělat nemusím	0,86	0,58	1,11	1,08
nic pro to ale dělat nehodlám	0,85	0,91	1,03	1,19
chtěl/a bych pro to časem něco udělat	0,98	0,58	0,99	1,37
vzhled není v životě to hlavní	0,64	0,96	0,79	1,60

SUBKULTURNÍ POHLEDY NA SPOTŘEBNÍ CHOVÁNÍ

- Pojem subkultura – pojetí a možné výklady (Petrušek, 1985):
- Určité "předkulturní" základna (biologické charakteristiky),
- Jádro kultury.
- Soubor kulturních elementů specifických pro vybranou část širší kultury
- Souboru kulturních elementů jakékoliv menší identifikovatelné skupiny
- Kontrakultura - soubor kulturních elementů skupin podstatně se odchylicích od normativů a hodnot dané společnosti.
- V marketingu subkulturou obvykle rozumíme určitými kulturními elementy se odlišující kulturní oblast existující jako identifikovatelný segment uvnitř dané společnosti
 - tržní segmenty dané kultury, které se v dílčích směrech, v hodnotách, preferencích, spotřebních vzorcích liší (Kotler, Armstrong, 1989)

VYBRANÉ SUBKULTURNÍ RELACE

- Postoj jedince ke svému začlenění do subkultury
 - Pozitivní, neutrální, negativní.
 - I v případě negativního vztahu vůči své příslušnosti k určité subkultuře jsou dopady do spotřebního chování marketingové podstatné.
 - Snaha narušit dosavadní přiřazení pomocí užívání určitých produktů.
 - Snaha neužívat jiné.
 - Dopady do aktivit vůči BI.
- Spotřebitel se ve svém životě pohybuje ve více subkulturách zároveň.
 - Potenciál napětí mezi jeho aktivitami a časovými možnostmi.
 - Marketing může nabídnout produkty, služby, které takové napětí zmírňují.
- Subkultury mají svoje hodnotové žebříčky, symboliku, své rituály, příběhy, zvyky.
 - V případě, že subkultura představuje i tržní segment, tyto subkulturní projevy předznamenávají marketingový přístup k vybrané subkultuře.

TYPICKÉ VYČLEŇUJÍCÍ ROZMĚRY SUBKULTURY

- podle národnosti
- podle náboženství
 - zejména v internacionálním marketingu
 - příklady- košer potraviny
- podle geografické oblasti
 - regionální pojetí
 - pojetí hustoty osídlení
 - město / venkov / předměstí
- podle rasy
 - Zejména v internacionálním marketingu
- podle věku
 - subkultura juniorů
 - subkultura seniorů
 - subkultura středního věku?

KOMUNIKACE S JUNIORY

- Nemluvit spatra
 - nechovat se k nim přezíravě, nepoučovat
- Úplná upřímnost
 - otevřenost
- Vhodné téma:
 - sport, rock, sport, rock resp. Moderní hudební styly.....
- Humor
- Nápady
 - triky, vymyšleností, hříčky
- Celebrity
 - jejich celebrity
 - internetoví influenceři
- Velká možnost volby
- Stálá změna (díky technologické dynamice)

STEREOTYPY O SENIORECH

(Nebo - li, co již neplatí)

- Jsou všichni stejní
 - Mezi seniory se projevují různé spotřební typy.
- Nejsou důležitý segment
 - Díky narůstající velikosti segmentu je tomu naopak.
- Nekupují novinky
 - I některé seniory zaujmou spotřební inovace.
- Senilní
 - Ne všichni senioři zapomínají.
- Starost jen o sebe
 - Egocentrismus není všeobecným osobnostním rysem seniorů.
- Špatné zdraví
 - Trend zdravého způsobu života se týká i některých seniorů.
- Žádné fyzické aktivity
 - S posunem věkové kohorty se posouvá sklon ke sportování i do seniorské věkové kategorie.

MARKETING SENIORŮM

- Kvalita - spolehlivost
- Bezpečnost
- Konzervativnost
- Pohodlí
- Služby
- Sociabilita
- Zřetelnost, viditelné označení (ceny...)
- Přítulný design
- Jednoduchý jazyk - k věci....
- Dynamická vitalita
- Nepřipomínat jim jejich věk

A CO SUBKULTURA STŘEDNÍHO VĚKU ?

- Jde o subkulturu?
- Marketingové charakteristiky
 - Zodpovědnost
 - Dostatečné příjmy
 - Již ustálené prověřené vzorce spotřebního chování
 - Již určitá módní konzervativnost
 - Vztah k internetu:
 - prostředkem k dosažení cíle,
 - spíše než mladší generace odpovídají na elektronickou poštu,
 - sociální sítě sice využívají, ale podprůměrně a nejsou pro ně důležité.
 - Sledují tradiční media.
 - Mají méně času.
 - Nízká homogenita
 - Střední věková kategorie představuje velmi různorodé spotřebitele.

VĚKOVÉ KOHORTY

- Kohorta – pojem
 - Skupina lidí u které ve stejném čase stejná událost.
- Kohorty podle roku narození
 - Nejčastější přístup – intervalová kategorie kohorty vymezena podle data narození.
- Kohorty podle událostí v dospívání
 - Intervalová kategorie kohorty vymezena podle doby událostí, ve které dospívali.
- Kohortový efekt
 - Posun kohorty spotřebitelů díky stárnutí do vyšších věkových kategorií.

PŘÍKLADY UDÁLOSTÍ PRO KOHORTOVÝ EFEKT

- Události v globálním pohledu:

<i>Událost</i>	<i>doba</i>
První světová válka	1914 - 1918
Velká krize	1929 – 1933
Druhá světová válka	1939 – 1945
Studená válka	1946 – 1953
Nástup TV	1950 – 1960
Nástup Internetu	1990 - 2000
Pád berlínské zdi	1989

(Schewe, Meredith, 2004)

- A novější události v globálním pohledu?
- A novější události v perspektivě českého spotřebního kulturního prostoru?

GENERAČNÍ KOHORTY

- Generace GI (narození 1901-24)
- Tichá generace (1925 - 45)
- Baby Boomers (1946 - 1964)
- Generace X (1965 - 1980)
- Generace Y či též Millenials (1980 – 1994)
- Generace Z (1995 - 2013)
- Generace alfa (narození po r. 2010 resp. 2013)

(McCrindle, 2014)

- Podstatná poznámka:
 - Je na místě obezřetnost, pokud jde o spotřební homogenitu té které generace.

GENERACE „X“

- Ztráta iluzí
 - pocit bezmoci; odcizení
- Lhostejnost
 - ke změnám společnosti
- Pasivita
 - neochota zapojit se, přispívat
- Posměch pro „yuppies“ a „hippies“
 - přezíravost vůči snaze o profesní úspěch
 - přezíravost vůči idealismu
- Marketingová otrlost
 - netečnost vůči standardním postupům zejména marketingové komunikace
- Vlastní zábava
 - zaujetí vůči podnikům, jí vlastním

(Oliver, 1995)

Reference

- Durgee, J. (1991). Interpreting Dichter's interpretations: an analysis of consumer symbolism in „The Handbook of Consumer Motivations“, in *Marketing and Semiotics: Selected Papers from the Copenhagen Symposium*, Hanne H. Larsen, David G. Mick and Christian Alsted (eds).
- Ekman, P., Friesen, W.V. & Hager, J.C. (2002). *Facial action coding system*. Salt Lake City: A Human Face.
- Hall, E. T. (1966). *The Hidden Dimension*. New York: Doubleday and Co.
- Holman, R.H. (1981). Apparel As Communication, in *SV - Symbolic Consumer Behavior*, eds. Elizabeth C. Hirschman and Morris B. Holbrook, New York, NY : Association for Consumer Research.
- Koudelka, J. (2018). *Spotřebitelé a marketing*. Praha: C.H.Beck.
- Kotler, P., Armstrong, G. (1989). *Principles of marketing* (4th ed.). New Jersey: Prentice Hall.
- McCracken, G. (2005). *Culture And Consumption II: Markets, Meaning, And Brand Management*, Bloomington: Indiana University Press.
- McCrindle, M. (2014). *The ABC of XYZ: Understanding the Global Generations*. McCrindle Research; 3rd edition.

Reference

- Marketingový význam body image, GAČR 402/09/0311, KMG, 2012
- Median: MML-TGI ČR (2015). 1. - 4. kvartál SPOJENÁ (05.01.2015 - 13.12.2015) a 1. - 4. kvartál SPOJENÁ 2000-2015
- Oliver, B. (1995). Maximising Your market impact. *Marketing*, March 9, ppXVII-III.
- Peirce, C. S. (1991). *Peirce on Signs: Writings on Semiotic*, James Hoopes, ed. University of North Carolina Press, Chapel Hill.
- Petrusek, M. (1985). *Úvod do obecné sociologie*. Ostrava: Institut VHJ Vítkovice
- Schewe, C. D. & Meredith, G. (2004). Segmenting global markets by generational cohorts: Determining motivations by age. *Journal of Consumer Behaviour*, vol.4, Iss. 1; (Oct.) p. 51-63
- Solomon, M. (1992). *Consumer Behavior*. Needham Heights, Allyn and Bacon.
- Solomon, M., Bamossy, G., Askegaard, S., Hogg, M. K. (2010). *Consumer behaviour: a European perspective*. (4th ed). Harlow : Prentice Hall: Financial Times.
- Wage, J., L. (2000). *Řeč těla jako účinný nástroj prodeje*. Management Press 2000.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Toto dílo podléhá licenci Creative Commons
Uveďte původ – Zachovejte licenci 4.0 Mezinárodní.

